

Секція: Психологічні науки

Омельковець Наталія Олександрівна

студентка

Національного університету «Острозька академія»

м. Острог, Україна

МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Доволі довгий час мотивація волонтерів залишалася складним питанням, його вивченням займалося достатньо велика кількість дослідників, вони намагалися зрозуміти чим все-таки керується людина, виявляючи бажання займатися волонтерською діяльністю та надавати допомогу. Під мотивацією переважно ми розглядаємо та розуміємо певний набір дій, що спонукає до діяльності та вміння індивіда задовільняти власні потреби та бажання. Мотивацію можна трактувати як процес, що створює, спрямовує та підтримує цілеспрямовану поведінку.

Розуміючи основні мотиви людей, які виявляють бажання стати волонтерами, організації зможуть більш активно долучати волонтерів до своєї діяльності.

Важливо не залишати поза увагою той фактор, що будь-яка діяльність, яку виконує волонтер, має бути поміченою та оціненою. Для того, щоб краще розуміти соціальні аспекти, що лежить в поведінці, буде доцільним співвідносити її із мотивами дій, але на жаль достатньо велика кількість установ не звертає увагу на мотиваційний аспект в управлінні волонтерами, через що власне вони і залишають цю справу [7].

Перші наукові дослідження із вивчення мотивації волонтерів датуються 1970 роком ХХ століття. Логічно припустити, що із зміною розуміння поняття "волонтерства" змінювались відповідно і теорії мотивації [4]

А. Девід говорить про те, що бути волонтером для когось означає мати сильне бажання без наявності грошової винагороди зробити щось корисне тій людині або установі яка не має можливості виконати це самостійно [2].

У 1981 році Хортоном – Смітом була розроблена двофакторна модель розуміння мотивації людей які виявляли бажання стати волонтерами. Вона була особливою тим, що поєднувала у собі два абсолютно полярних мотиви – альтруїстичний, який характеризувався нематеріальними вигодами у роботі, почуттям задоволення, яке виникало під час допомоги іншим; егоїстичним – в основу якого покладалось бажання отримувати вигоду в тому числі і матеріальну [6].

При аналізі мотиваційної сфери Вініфордом було виявлено, що важливими мотиваційними факторами, що здійснюють вплив на продовження участі у волонтерстві, є два основних види егоїстичної мотивації:

- мотиви приналежності (affiliation motivations);
- мотиви збагачення (enrichment motivations);

В основі мотивів приналежності знаходиться бажання волонтерів спілкуватися з оточуючими та розширювати свої соціальні зв'язки. Мотиви збагачення являють собою отримання нових та розвиток набутих навичок, які знадобляться в майбутньому. В своєму дослідження він вияв, що в студентів мотиви приналежності домінують над мотивами збагачення [5].

У 1980-х роках більшість дослідників, які вивчали мотивацію волонтерської діяльності, в основу своїх теорій клали ієрархію потреб Маслоу та теорію мотивації Ф. Герцберга. Варто зазначити, що найвизначніші досягнення у побудові мотиваційних моделей здійснили такі дослідники як Мак-Клеланд, Аткинсон та Лоуелон, які в основу поклали три основні мотиви, а саме: мотив приналежності, мотив влади та мотив досягнення [3].

В 90-х роках з'являється багатофакторна модель мотивації, запропонована Кларі та Снайдер. Вона ґрунтується на функціональному аналізі мотивації у волонтерів. В основному дослідження цих науковців було спрямоване на те, щоб визначити особисті та соціальні чинники, якими керуються волонтери, коли допомагають іншим. Отож, їм вдалось виявити б основних мотивів:

- соціальні (прагнення знаходити нові зв'язки);
- освітні (приймати участь у різного роду заходах, які задовольняють бажання отримувати нові знання);
- кар'єрні (можливість отримати високооплачувану роботу);
- ціннісні (переконання про те, що потрібно допомагати оточуючим);
- особистісні (підвищення самооцінки, впевненості в собі);
- захисні (для прикладу уникнення негативних емоцій та почуттів).

Це дослідження дало змогу розробити опитувальник для волонтерів (Volunteer Functions Inventory).

Отож, розглядаючи мотиваційний аспект волонтерської діяльності, варто зазначити, що мотиваційний компонент є одним із ключових у діяльності волонтерів, в його основі знаходяться мотиви, цілі та потреби, які власне й визначають вектор дій, якими керується студент. Потреба – це внутрішнє бажання людини у чомусь, яка залежить від конкретних умов існування, мотив виступає предметом потреби. Мотиви та цілі задають напрямок будь-якій діяльності та певні умови виконання. Ціль визначає спрямованість дії, яка супроводжується тим чи іншим мотивом: мотиви, у свою-ж чергу, відносяться до потреб, які заставляють діяти, а ціль – до об'єкта, на якого власне і спрямовується діяльність та який у процесі роботи має бути перетвореним на продукт. Доцільно зазначити, що вектор “мотив - ціль” є найвищим регулятором дії та задіяних нею психічних процесів, визначає особливість сприйняття, уваги, пам'яті та способи переробки інформації під час мисленнєвих процесів [1].

Література

1. Балашов Е. Психологічна структура волонтерської діяльності як засобу самореалізації студентів // Наукові записки національного університету «Острозька академія». Психологія і педагогіка. 2013. Вип. 24. С. 12–16
2. Беспалова К. Мотиваційні аспекти волонтерства: досвід Західних країн // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. 2012. Вип. 2(14).
3. Беспалова К. Мотиваційні аспекти волонтерства: досвід Західних країн. ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 2(14) 2012
4. Історія, теорія та практика волонтерського руху в Україні: навч. посібник / С. Харченко, В. Кратінова, Н. Ларіонова та ін. Луганськ: Альма-матер, 2008. 410 с.
5. Clary, E. G., Snyder, M., & Stukas, A. A. Volunteers' motivations: Findings from a national survey // *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 25, 1996. PP. 485-505.
6. Horton-Smith, D. Altruism, volunteers, and volunteerism // *Journal of Voluntary Action Research*, 10, 1981. PP. 21-36.
7. Volunteering and social development / A Background Paper for Discussion at an Expert Group Meeting New York, November 29-30, 1999. United Nations.